

Slijkgeuzen in Koedijk ter kerke

De kerk van Koedijk is niet los te zien van die van Vronen, zoals Sint Pancras vroeger heette. Alhoewel de kerk van Koedijk niet meer bestaat is het de moeite waard haar geschiedenis van opbloei en van de rampzalige afbraak te belichten.

Koedijk, dat enkele jaren geleden haar zelfstandigheid voorgoed verloor en ten prooi viel aan de verstedelijking van dit gebied, ligt als een dijkdorp langs het Noord-Hollands kanaal, de voormalige Rekere. Haar dorpsstraat is de Westfrieze zeedijk die eerder bestond dan Koedijk zelf. Waarschijnlijk was het gebied waar Koedijk ligt in bezit van Vronen. Pas na de vernietiging van Vronen is Koedijk ontstaan, door de overlevenden van Vronen gesticht, of anders door hen sterk uitgebreid. Koedijk ontstond dus na 1300 en heeft sinds die tijd het voormalige grondgebied van Vronen binnen haar gemeentegrenzen. In 1324 werd een kerkje in 'Coedijc' gebouwd in opdracht van de graaf, die ook de kosten betaalde. Deze kerk is later weer gesloopt. Rond 1500 werd een nieuwe kerk gebouwd, dezelfde die in 1947 werd afgebroken. Uit oude tekeningen zien we dat het koor gedeelte hoger was dan het schip en dat de kerk een grote stenen toren heeft gehad.

De kerk van Koedijk kwam tijdelijk in het nieuws toen zij betrokken werd in de godsdiensttwisten tussen re-

monstranten en contra-remonstranten, die in het begin van de 17^e eeuw ons landje flink in beroering brachten. In de gereformeerde kerk stonden beide groepering tegenover elkaar in bepaalde geloofskwesties. Alkmaar koos de zijde van de remonstranten en de contra-remonstrantse predikant, Cornelis van Hil, werd dringend verzocht de stad zo spoedig mogelijk te verlaten, want als het om godsdienstzaken ging nam men het met Gods leer over broederschap en verdraagzaamheid nu eenmaal niet zo nauw. Voor dominee Van Hil zat er niets anders op de wijk te nemen naar andere oorden. De kerk in Koedijk was hem welgezind, zodat hij daar zijn predikatie kon voortzetten. Elke zondag trokken zo'n 300 contra-remonstranten uit Alkmaar naar Koedijk om daar ter kerke te gaan. Dit was geen eenvoudige plicht waartoe zij zich genoodzaakt voelden. Elke keer moesten zij vaak tot aan de enkels in de modder over de Westfrieze zeedijk (toen nog niet bestraat) naar Koedijk lopen om hun predikant aan te horen. Spottend kregen zij daardoor al spoedig de bijnaam 'Slijkgeuzen'. Deze droevige toestand duurde tot 1618, toen het pleit in Nederland ten gunste van de contra-remonstranten werd beslist en de remonstrantse vroedschap in Alkmaar ontbonden werd en vervangen door een contra-remonstrantse.

In de 18^e eeuw ging het berg-

afwaarts met de Koedijker kerk. Rond 1707 stond de kerk op instorten zodat restauratie dringend noodzakelijk werd. Het dorpsbestuur besloot toestemming te vragen een loterij te houden om dan met de opbrengsten daarvan de kerk te restaureren. In 1707 verleenden de Staten van Holland aan Koedijk octrooi voor een loterij, met de verplichting dat de helft van de opbrengst voor de reparatie was en de andere helft voor de armen, want Koedijk was een zeer armlastige gemeente. Niet alleen de kerk schreeuwde als het ware om een opknapbeurt, maar ook de school, het schoolmeestershuis en de bruggen en waterkeringen die er evenmin best aan toe waren. Er werd door de vroedschap van Koedijk contact gezocht met de Amsterdammer Hamilton. Deze zou de loterij wel verder regelen op voorwaarde dat van

ieder *f* 100,00 Koedijk slechts *f* 4,50 kreeg en verder alle voordeel voor hem was. Na deze overeenkomst werd van Hamilton weinig positiefs meer vernomen. Herhaalde vragen aan de Amsterdammer liepen op niets uit. Het kerkgebouw werd er niet beter van, zodat in 1710 toch maar met de reparatie begonnen werd omdat uitsstel niet langer aanvaardbaar was. De grote stenen toren werd gesloopt en vervangen door een houten torentje op het dak. De kerk kon er weer enige tijd tegen, tot in 1799 de bliksem insloeg. De Engels-Russische inval in datzelfde jaar deed de kerk ook niet veel goed. Engelse en Russische soldaten waren bij Callantsoog aan land gegaan en gebruikten West-Friesland en Kennemerland als hun werkterrein om tegen het Frans-Bataafse leger te vechten. De Koedijker kerk werd een

tekening van de kerk

paardenstal.

In 1836 maakte een storm wederom restauratie nodig. Het koor werd afgebroken. Maar het bleef slecht gaan. In 1947 was het zover. De kosten voor herstel waren opgelopen tot f 160000,00. Koedijk moest daarvan bijna een halve tot opbrengen en dat ging niet. Er werd besloten tot sloop. Toen werd iedereen opeens wakker. Er kwamen protesten, handtekeningenacties, maar al met al geen geld.

Voor f 3600,00 was er wel een sloper te vinden. In september 1947 klonken doffe hamerslagen over het Koedijker dorp. De ruim vier eeuwen oude kerk werd voorgoed geveld. Het puin werd ter plaatse verhandeld of vond zijn weg naar Schoorl om als wegverharding dienst te doen. Koedijk kreeg er een kunsthart voor terug. Een houten noodgebouw verrees op de plaats waar eens haar godshuis had gestaan.